

Зміст

Переднє слово	9
I. Нація і націоналізм. Основні риси й трансформації	12
1. «Нація», «націоналізм», «національна держава» в європейській історії від часів середньовіччя. Спроба підбити підсумок	12
«Нація»: перспектива пізнього нового часу	13
«Нація»: перспектива етнонаціоналізму	15
«Нація»: перспектива історії середньовіччя й раннього нового часу	16
Неперервності й перелом	19
1. <i>Територія як основа нації</i>	19
2. <i>Ядро формування нації – не народ, а політично-державний союз</i>	20
3. <i>Національні міфології</i>	21
4. <i>Війна як «мати» націй і національних держав</i>	22
Соціальні передумови виникнення «модерної нації»	26
2. Націоналізм у XIX–XX ст.: поміж участю й агресією	29
Універсалізм як націоналізм	29
Не педагогіка поняття	32
Націоналізація цінностей і життєвих форм	34
Територія як вогнище конфліктів	37
Виокремлення чужого	41
3. Федеративний націоналізм як спадщина німецької імперської нації. Федералізм і централізм у німецькій національній історії	46
Ранній націоналізм – не національна держава	47
Німецька нація: «лише те, чого навчили в школі»?	51
Централізм і федералізм у національно-державному устрої	53
Економічні простори	54
Партійна картина й федералізм політичної культури	56
«Імперська нація» і федеративна культура	58
Регіон і нація	66

II. Культурне формування нації	67
4. Культурне формування нації в Німеччині XIX ст.	67
Федеративний націоналізм у період раннього національного руху	67
Федеративні національні свята в десятиліття заснування імперії	70
Берлінський епізод боротьби символів у новій національній державі	77
Межі культурного формування нації	80
5. «...за народ і вітчизну докладімо зусиль». До питання про політичну й суспільну роль гімнастів у 1811–1871 рр.	82
Рання фаза (1811–1819 р.) під впливом Фрідріха Людвіга Яна	83
<i>Націоналізм Фрідріха Людвіга Яна</i>	85
<i>«Народ» і «нація» в ранньому гімнастичному русі</i>	87
<i>Реформістські ідеї</i>	88
<i>Свята</i>	90
<i>Молодіжний рух</i>	92
<i>Сорокові роки: демократизація й межі егалітарної утопії</i>	93
<i>«Гімнастичні чесноти»</i>	93
<i>Статути товариств</i>	94
<i>Гімнастичне свято 1846 р. у Гайльброні</i>	95
<i>Чоловічі союзи</i>	96
<i>Рівність</i>	98
<i>Критика цивілізації</i>	100
<i>Гімнасти в революцію</i>	102
Десятиліття, в якому було засновано імперію: перелом в історії політичного гімнастичного руху	103
<i>Національно-політичне піднесення</i>	103
<i>Потрясіння 1864 р.</i>	104
<i>Правий крен в імперії</i>	106
6. Швабський співочий рух у суспільстві XIX ст. – внесок у культурне формування нації	108
Рання фаза в розвитку співочих товариств до заснування Швабського співочого союзу. Вюртемберг як загальнонімецький взірець	109

Спів як формування нації через народну просвіту	109
Соціальна картина	111
Свята	112
«Ушляхетнення» селянина	112
Оглядання на минуле	115
Чоловічий рух	116
Протестантизм і міжконфесійність	119
Надрегіональність	121
Не національна держава, а імперська нація	122
Швабський співочий союз у добу заснування імперії і в Німецькій імперії. Начерк	128
Співоче свято 1862 р. у Дрездені	130
«Пангерманія»	132
Заснування імперії – перемога «протестантського Бога»	133
Від націоналізму імперського до націоналізму федеративного	136
Товариське спілкування, жіночий образ, просвіта	137
Перша світова війна	140
III. Виникнення націй і національних держав	141
7. Німеччина й Австрія: становлення націй і формування держав у Центральній Європі в XIX ст.	141
<i>Ретроспективні перемоги Малонімецьчини</i>	141
<i>Відмова від централістської перспективи</i>	143
<i>Національна історія в центральноєвропейській перспективі</i>	144
<i>Формування нації в Німецькому союзі</i>	146
<i>Австрія виходить з процесу формування німецької нації</i>	148
8. Імперія, нація й держава в новітній німецькій історії	155
1. Націоналізм і національна держава сьогодні	155
2. Імперія, нація й держава в першій фазі німецького націоналізму	157
<i>Федеративна імперська нація</i>	158
<i>Прозахідний і антифранцузький націоналізм</i>	163
<i>1848 р. – національно-політична лабораторія</i>	164
3. Австрія, Прусія й «німецька нація»	168

4. Зміна функцій націоналізму й імперської ідеї	172
<i>Розширення меж імперської ідеї</i>	176
<i>«Імперія» як наднаціональна метафора після 1945 р.</i>	177
9. Історичні шляхи до Європи	179
«Європа» як постійне конструювання	179
«Східна Європа» як культурне самоконструювання Західної Європи	181
Насильницька «європеїзація Європи» в середні віки	182
Інтервенції від імені Європи в епоху революцій	183
1848 р.: від Європи націй до Європи національних держав	186
Апогей і завершення? Національна держава як принцип устрою після обох світових війн	189
Вибрана література	191
Примітки	203